

СОВЕТ УЗБЕКИСТНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 31 ИЮНДАН ЧИКА БОШЛАГАН № 137 (18.614) Пайшанба, 1983 йил 16 июнь Баҳоси 3 тийин.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1983 йил 15 июнда КПСС Марказий Комитети Пленумида КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари ўртоқ К. У. Черненконинг «Партия идеологик, оммавий-сийёсий ишнинг актуал масалалари» тўғрисидаги докладини муҳокама қилиш давом эттирилди.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов Марказий Комитет Пленумида катта нутқ сўзлади.

Доклад юзасидан музокараларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Эстония Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари К. Г. Вайно, СССР Фанлар академиясининг вице-президенти

П. Н. Федосеев, Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари К. С. Демирчян, СССР Телевидение ва радиодиффузия давлат комитетининг раиси С. Г. Лапин, СССР маориф министри М. А. Прокофьев, СССР Кинематографчилар союзи правленийсининг биринчи секретари Л. А. Кулижанов, ВЦСПС раиси С. А. Шаляев, ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари В. М. Мишин ўртоқлар сўзга чиқдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми муҳокама этилган масала юзасидан бир овоздан қарор қабул қилди, қарор матбуотда эълон қилинмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми таъкидлий масалаларни кўриб чиқди.

Марказий Комитет Пленуми КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюросининг аъзоси ўртоқ Г. В. Романовни КПСС Марказий Комитетининг секретари қилиб сайлади.

Марказий Комитет Пленуми КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюроси аъзолигига кандидат ўртоқ М. С. Соломенцевни КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитетининг раиси қилиб тасдиқлади.

Марказий Комитет Пленуми ўртоқ В. И. Воротниковни КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюроси аъзолигига кандидат қилиб сайлади.

Марказий Комитет Пленуми СССР Қурали Кучлари Бош штаби бошлигининг

биринчи ўринбосари С. Ф. Ахромеев, станоксозлик ва асбобсозлик саноати министри Б. В. Бальмонт, СССРнинг ГДРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси В. И. Кочемасов, Оренбург областидаги «Расцвет» колхозининг комбайнчиси В. М. Чердинцев, СССР мудофаа министрининг ўринбосари В. М. Шабанов ўртоқларни КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидатликдан Марказий Комитет аъзолигига ўтказди.

Марказий Комитет Пленуми ишда хатоларга йўл қўйганлиги учун Н. А. Шелочков ва С. Ф. Медуновни КПСС Марказий Комитети составидан чиқарди.

Шу билан КПСС Марказий Комитети Пленуми ўз ишени тамомлади.

КПСС Марказий Комитети Бош Секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг КПСС Марказий Комитети пленумида 1983 йил 15 июнда сўзлаган нутқи

Ўртоқлар! Бизнинг Пленумимиз партия фаолиятининг туб масалаларидан бири, коммунистик курашнинг энг муҳим тарихий ҳислардан бири муҳокама қилинмоқда. Ҳозирги замон шартлари партиянинг идеологик ишларида энг асосий вазифаларни қандай бажариш керак?

Биринчидан. Бутун идеологик тарбиявий, пропаганда ишларининг ривожланган социализмни тақомиллаштириш жараёнида партия ҳал этаятган катта ва мураккаб вазифалар даражасига қатъий билан кўтариш зарур. Ҳамма погоналардаги партия комитетлари, ҳар бир партия ташкилоти ўзи ҳал этаятган бошқа масалалар (ҳўжалик, ташкилий ва бошқа масалалар) нақадар муҳим бўлмасин, идеологик иш тўбора биринчи ўринга чиқаришнинг тушуви олини керак. Бу ишдаги нуқсонлар, одамлар онгидан сўзлик баъзан етарли даражада эмаслиги нақадар катта зарар етказиб қолганини равшан кўриб туришимиз ва, асосан, идеологик иш тўбора самарали бўлиб бораётгани, омма партиянинг сийёсатини яхшироқ тушуви, уни халқнинг туб манфаатларига мос келадиган ўз сийёсати деб қабул этаятган жойда олган тўбора қарайётган ҳаракатимиз сўрашлар нақадар кучайиб бораётганини ҳозирнинг ўзида яхши ҳис этишимиз керак.

Иккинчидан. Бизнинг иттифоқимизда маориф ва тарбиянинг жуда бую воситалари бор. Матбуот ҳам, радио ҳам, телевидение ҳам, оғзаки пропаганда ҳам, турли тиндаги ўқув юртинларнинг кенг тармоғи ҳам шу воситалар жумласига кирди. Буларнинг ҳаммаси ҳақиқат ўртоқ К. У. Черненконинг докладда ҳам, музокараларда ҳам кўп гапирилди. Эндики иш мана шу воситаларнинг ҳаммасидан янада тўғрироқ фойдаланишдан, жумладан, совет кишиларининг маълумот даражаси ва талаб-эҳтиёжлари анча ўсганлигини эътиборга олиб бу воситалардан янада активли билан ижодий фойдаланишдан иборат. Бу соҳада ҳали биз кўп нарсани ўрганиб олишимиз керак, расмиётчилик, андозачилик, ҳадиксраш, баъзан эса фиркалардаги ялқовлик бу йўлда бизнинг энг катта қўрсаткичларимиз. Бу коммунистларнинг ва социалистик жамиятнинг онгини шакллантириш — фақат профессионал идеологлар, пропагандачиларнинг, оммавий ахборот воситалари ходимларининг ишени эмаслигига ҳам асосланганимиз лозим. Бу — бутун партиянинг ишидир.

Учинчидан. Кадрлар масаласи. Республикалар, ўлкалар, областлар, шаҳарлар ва районлардаги ҳамма партия комитетларида аҳолининг турли гуруپпалари билан — ишчилар, колхозчилар, зиёлилар, ёшлар билан идеологик ишнинг ташкил этилаётгани ҳамда шу иш учун яқин берадиган махсус тайёрланган кадрлар бўлиши керак. Бу кадрлар об-

рў-эйтиборли, ўқимли кишилар бўлиши лозим. Уларга зарур шарт-шароитларни яратиб бериш, уларнинг маънавий мунтазам ошириш ҳақида таъмурилик қилиш лозим. Уларнинг фаолиятига баҳо бериш мезони битта — у ҳам бўлса — оммавий сийёсий онглигини ва меҳнатдаги активлиги даражасидан иборат бўлиши лозим.

Тўртинчидан. Иجتимоий ва аввало иқтисодий фанлар соҳасидаги ғоявий назарий иш, илмий муассасаларимиз ва алоҳида ҳар бир олим иши янги, анча юқори даражада бўлиши таъминланishi лозим. Жамиятимиз олдинга турмушининг ўзи қўяётган реал, амалий вазифалар сари қатъий бурилиш зарур. Худди табиий фанлар каби иجتимоий фанлар ҳам шу вазифаларни ҳал этишда партия билан халқнинг самарали ёрдамчиси бўлиб қолиши керак.

Бешинчидан. Сийёсий маорифимиз, оммавий-сийёсий ўқит тармоқларининг иш услубини ўзгартириш катта роль ўйнаши лозим. Аввало, расмиётчилик, ўқи бу умумий қондаларни турмушдан ажратган ҳолда меҳнат тароқда ёлғиз олим (ёки қозғоқда) ўқиб бериш ҳолларига барҳам бериш керак. Сийёсий ўқитнинг маъноси шундан иборатки, ҳар бир киши ҳозирги кун шартларида партиянинг сийёсатини чуқур тушуви олсин, олган билимларини амалда қўлини олсин, ўз бурчини равшанроқ тасаввур этсин ва амалда бажарадиган бўлсин.

Олтинчидан. Жамияти тарбиявий ва пропаганда ишида инсоният бошидан кечираётган тарихий даврининг хусусиятини доимо эътиборга олиш керак. Бу давр эса бир-бирига мутлоқ зид бўлган икки дунёбарар, икки сийёсий йўл — социализм ва империализмнинг ўз интенсивлиги ва ўткирлиги жиҳатидан урушдан кейинги бутун давр мубайнида мислсиз ўзаро кураши билан аяқлалди туради. Ер юзидagi миллилард-миллард кишиларнинг онги ва қалби учун кураш бормоқда. Инсониятнинг келажаги аса мана шу идеологик курашнинг қандай натижа билан туғилишига қўл жихатдан боғлиқ бўлади. Бас, коммунистик идеологиянинг амалий тўғрисидаги, унинг афзалликлари ҳақидаги, унинг тинчлик сийёсати тўғрисидаги ҳақиқатини бутун дунёдаги ғоят кенг халқ оммасига тушунарли ва ишонarli тарзда етказиб берайлиш беиҳтимо муҳим эканлигини равшан. Импералистларнинг бўҳтондан иборат кўпуровчи пропаганда сиёсий мохирона фой қилиб ташлаш ҳам муҳимдир. Бизга зулуқсиз ва самарадор қарши пропагандаининг яхши йўлаб тузилган ягона системаси керак.

Ҳуллас, идеология жаҳасидаги ишларимиз кўп, зотан, бу ишларга дарҳол киришмоқ керак.

Бироқ, ҳатто энг ёрқин ва мароқли пропаганда, энг мохирона ва оқилона сабоқ, энг истеъдодли санъат ҳам баъшарти ҳозирги куннинг реалликлари билан чамбарчас

боғланган ва бундан буёнги олға силиши йўларини кўрсатиб берадиган чуқур қоллар билан тузилганган бўлса, мўлжалланган мақсадга эриша олмайдим. Шу маънода олганда, XXVI съездининг қарорига биноан таъйинланган янги таъридан КПСС программаси партиянинг идеология иши ва умуман ҳамма иш учун беиҳтимо муҳим роль ўйнаши лозим.

Партиянинг ҳозир амалда бўлган Программаси, съезд қароридан айтилгандек, жаҳон иجتимоий тараққиётининг қонуниятларини, партия билан совет халқининг коммунистик йўлидаги кураши мақсадлари ва асосий вазифаларини умуман тўғри таърифлайди. Унинг принциплари қондаларини турмушда тасдиқлади. Программанинг қўли бажариб бўлади. Шу билан бирга — тўғридан-тўғри айтиш керакки, — Программанинг баъзи қондалари замон синновидан тўла-тўлиқ ўта олмайди, чуқун уларда реалликдан ажралши, олдинга кетиш қўлини, ўзини инкир чинирларга берилиш элекментлари бор эди ва албатта, Ингирма йил мубайнида совет жамиятининг турмушда, бошқа социалистик мамлакатларнинг турмушда ҳам, умуман жаҳон ривожидан ҳам кўпгина муҳим ўзгаришлар содир бўлди. Мана шу шунларнинг ҳаммасини назарий жиҳатдан чуқур ядрок этиш ҳамда партиянинг ички ва ташқи сийёсат соҳасидаги узоқ муддатли стратегиясини ишлаб чиқишда эътиборга олиш лозим.

Янги таъридан КПСС Программасида мавжуд аҳуолийнинг реалистик таҳлили билан турмуш таърибаси билан коммунистик партиянинг пировард мақсадларини бирга қўшиданган равшан келажак йўл-йўриқларини кўришимиз керак. Партия инкирчи про-граммасининг ишлаб чиқиши мубосабати билан В. И. Ленин бундай деган эди: «Биз нималар борлигини эканлигининг, Программанинг асло ошириб юбормасдан, мутлоқ объектив қилиб ва фактлардан узоқлашмасдан айтишимиз лозим» (Тўла асарлар тўплами, 36-том, 63-бет). Биз ҳам худди шундай иш тутишимиз керак, ўртоқлар.

Экономик ҳам, сийёсат ҳам, идеология ҳам истиқболларини тўғри тушуви лозим, аввало, ҳозир биз турган иجتимоий тараққиёт босқичининг характерини равшан тасаввур қилишимиз лозим. Партия бу босқични ривожланган социализм босқичи деб таърифлади. Бу жамиятда социалистик принциплар мувофиқ иқтисодий база, социал структура, сийёсий система тўла вуқудда келтирилган, айтиш одат бўлгандек, социализм ўз, коллективчилик негизда ривожланиб бормоқда.

Аммо буларнинг ҳаммаси бизда барпо этилган жамиятнинг мукамал жамият деб ҳисоблаш мумкин, деган маънони билдирмайди, албатта. Унда ҳали ҳозирги

тараққиёт даражаси учун табиий бўлган ва объектив шарт-шароитлар туфайли келиб чиққан биргалик қийинчиликлар бор. Субъектив сабаблар, одамларнинг ҳаммиш ҳам мохирона ва уюшқонлик билан ишламаслиги оқибатида келиб чиққан бир қанча қийинчиликлар ҳам бор. Бинобарин, партия программаси ҳозирги замон шартларида аввало, ривожланган социализмни планли равишда ва ҳар томонлама тақомиллаштириш, демократик, коммунистик сари янада олға силиши программаси бўлиши керак. Чамасан, Программа текстида ривожланган социализм даврининг баъшарти таърифи баён этилиши лозим.

Ҳар бир жамиятнинг қиёфаси пировард натижада унинг ишлаб чиқарувчи кучлари ривожланиши даражаси билан, ишлаб чиқариш нусоабатларининг характери ва ҳолати билан белгилашиши яхши маълум. Ҳозир биз ўзимизнинг иجتимоий тараққиётимизда ишлаб чиқариш кучларда чуқур социал ўзгаришлар қилиш ва шунга мувофиқ равишда ишлаб чиқариш мубосабатларини тақомиллаштириш пилиш этилишига қўлай, шу билан бирга муқаррар бўлиб ҳам қолган тарихий бир маррага етиб келишимиз лозим. Ишлаб чиқаришнинг автоматлаштириш, компьютерлар ва роботларни жузда кенг миқёсда қўланиши, янги махсулот тайёрлашга ишлаб чиқаришни тез ва самарали равишда қайта қуриш имконини берувчи элчилик технология жорий этилиши таъминлаш керак. Энергетикамининг келажаги — аввало, энг янги атом реакторларидан фойдаланиш, истиқболда эса бошқарилган термоядро синтези мубосабати амалий равишда ҳал этишдан иборат. Ҳоссапар аввалдан белгилаб қўйилган материаллар ҳосил қилиш, биотехнология ривожлантириш, саноатда қийинчилик ва энергия тежовчи технологияларни кенг қўланиш сингари вазифалар ҳам кун тартибда туради. Ана шунларнинг ҳаммаси халқ ҳўжалигинида ҳақиқий революция бўлишига олиб боради.

Афсуски, ўртоқлар, ўзларингизга маълумки, мамлакатимизда фан ва техника ютуқларини практикага жорий этиш иши ҳали яхши йўлга қўйилган эмас. «Тавақал» қилиб, корхонада янги технологияни жорий этган, янги асбоб-ускунани қўлланган ёки ишлаб чиқарган ҳўжалик ходими кўпинча ютқазиб қўймоқда, янгиликлардан ҳадиксрайдиган ҳодим эса ҳеч нарсани дахр муҳим бўлмади. Раҳбарларини ҳам, ишчиларини ҳам ва албатта олимлар билан конструкторларни ҳам техникани янгиликдан манъадор қилмаган, эскичагина ишларни манъасиз ишга айлантириб қўйдиган ташкилий, иқтисодий ва маънавий тадбирлар системасини ишлаб чиқиш вазифаси қўйилган бўлиб туради. Ҳозир Госплан, Фанлар академиясини, Фан ва тех-

ника давлат комитетини шу вазифага ўстириш иш олиб бормоқда. Лекин бу ишнинг тезроқ қилиш керак, вақтин бой бериш мамлакатга қиммат тўшади.

Ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш учун аввало, ишларни комплекс механизациялаш йўли билан кўл меҳнатидан фойдаланиши кескин қисқартириш зарур, албатта. Айниқса, ишлаб чиқаришнинг ҳозир қўл меҳнатидан, оғир жисмоний, нам малакали ва эрикарлик меҳнат фойдаланишдан устакларидан роботларни кенг қўланиш меҳнат умумдорлиги соҳасида аҳолини тўбадан ўзгартиради. Бундай қилиш юз мингтаб кишиларга бошқа, бирмунча қўлай шартларда ишлаш, ўз меҳнатидан кўпроқ қаноат ҳосил қилиш имконини беради. Бу эса принципиал жиҳатдан муҳимдир, ўртоқлар. Бу, коммунистик курашнинг асосий вазифаларидан бири — жисмоний меҳнат билан ақлий меҳнат ўртасидаги муҳим тафовутларни бартафоз этиш вазифаси ҳал этилишини талабтиради.

Умуман олганда энг асосий ишлаб чиқарувчи куч — инсон, унинг меҳнат фаолиятидир, албатта. Бу ўринда мен онгли интентимиз, меҳнатга ижодий мубосабатини эмас, шу билан бирга одамлар меҳнатини ва улар меҳнатига ҳақ тўлаш пухта, мохирона ташкил этишини ҳам назарда тутаман.

Шундай қилиб, бу ўринда биз ишлаб чиқариш мубосабатларини тақомиллаштириш масаласига ендашамиз. Ишлаб чиқариш воситаларининг иجتимоий мулкларини ишлаб чиқариш мубосабатларининг асосидир. Маълумки, бизда бу мулкларнинг ички хил формаси: давлат мулки ва колхоз-кооператив мулки бор. Биз мана шу иккала формалдаги мулкни ахлит, умумхалқ мулки қилиб қўлиб юбориш мисли болсини кўриб туришимиз. Бунга колхозларни механик тарзда совхозларга айлантириш йўли билан эришишмайди, албатта. Бошқа йўлар, — масалан, агроноатда интелектуал, колхозларда ва колхоз-совхоз бирлашмаларини ривожлантириш сингари йўлар болрининг таърибаси асоси бўлиб эди, деб ҳисоблашам. Тегаанда ҳам оқилона ҳисаб — ҳар соҳада — металл топасида галланнинг килограмми гача текаш лозим, албатта. Умуман айтиш кераки, бошқа иجتимоий талаббуслар ва оммавий ҳаракатлар каби социалистик мубосабатнинг формалари ҳам абдул-абал белгилаб қўйилган, қотиб қолган қандайдир бир нарсаси эмас. Унинг формалари жамиятнинг моддий ва маънавий етуқлиги даражасига қараб ўзгариб боради. Бинобарин жамияти фойдали, ҳаётбахш талаббусларни ўз вақтида тайаб, қўлайлаштурувчи ва оммалаштириш партиянинг вазифасидир.

Ўртоқлар! XXVI съезде биз иқтисодий сийёсат билан социал сийёсатини ўзини ра-

шунга давллат комитетини шу вазифага ўстириш иш олиб бормоқда. Лекин бу ишнинг тезроқ қилиш керак, вақтин бой бериш мамлакатга қиммат тўшади.

Ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш учун аввало, ишларни комплекс механизациялаш йўли билан кўл меҳнатидан фойдаланиши кескин қисқартириш зарур, албатта. Айниқса, ишлаб чиқаришнинг ҳозир қўл меҳнатидан, оғир жисмоний, нам малакали ва эрикарлик меҳнат фойдаланишдан устакларидан роботларни кенг қўланиш меҳнат умумдорлиги соҳасида аҳолини тўбадан ўзгартиради. Бундай қилиш юз мингтаб кишиларга бошқа, бирмунча қўлай шартларда ишлаш, ўз меҳнатидан кўпроқ қаноат ҳосил қилиш имконини беради. Бу эса принципиал жиҳатдан муҳимдир, ўртоқлар. Бу, коммунистик курашнинг асосий вазифаларидан бири — жисмоний меҳнат билан ақлий меҳнат ўртасидаги муҳим тафовутларни бартафоз этиш вазифаси ҳал этилишини талабтиради.

Умуман олганда энг асосий ишлаб чиқарувчи куч — инсон, унинг меҳнат фаолиятидир, албатта. Бу ўринда мен онгли интентимиз, меҳнатга ижодий мубосабатини эмас, шу билан бирга одамлар меҳнатини ва улар меҳнатига ҳақ тўлаш пухта, мохирона ташкил этишини ҳам назарда тутаман.

Шундай қилиб, бу ўринда биз ишлаб чиқариш мубосабатларини тақомиллаштириш масаласига ендашамиз. Ишлаб чиқариш воситаларининг иجتимоий мулкларини ишлаб чиқариш мубосабатларининг асосидир. Маълумки, бизда бу мулкларнинг ички хил формаси: давлат мулки ва колхоз-кооператив мулки бор. Биз мана шу иккала формалдаги мулкни ахлит, умумхалқ мулки қилиб қўлиб юбориш мисли болсини кўриб туришимиз. Бунга колхозларни механик тарзда совхозларга айлантириш йўли билан эришишмайди, албатта. Бошқа йўлар, — масалан, агроноатда интелектуал, колхозларда ва колхоз-совхоз бирлашмаларини ривожлантириш сингари йўлар болрининг таърибаси асоси бўлиб эди, деб ҳисоблашам. Тегаанда ҳам оқилона ҳисаб — ҳар соҳада — металл топасида галланнинг килограмми гача текаш лозим, албатта. Умуман айтиш кераки, бошқа иجتимоий талаббуслар ва оммавий ҳаракатлар каби социалистик мубосабатнинг формалари ҳам абдул-абал белгилаб қўйилган, қотиб қолган қандайдир бир нарсаси эмас. Унинг формалари жамиятнинг моддий ва маънавий етуқлиги даражасига қараб ўзгариб боради. Бинобарин жамияти фойдали, ҳаётбахш талаббусларни ўз вақтида тайаб, қўлайлаштурувчи ва оммалаштириш партиянинг вазифасидир.

Ўртоқлар! XXVI съезде биз иқтисодий сийёсат билан социал сийёсатини ўзини ра-

шунга давллат комитетини шу вазифага ўстириш иш олиб бормоқда. Лекин бу ишнинг тезроқ қилиш керак, вақтин бой бериш мамлакатга қиммат тўшади.

Ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш учун аввало, ишларни комплекс механизациялаш йўли билан кўл меҳнатидан фойдаланиши кескин қисқартириш зарур, албатта. Айниқса, ишлаб чиқаришнинг ҳозир қўл меҳнатидан, оғир жисмоний, нам малакали ва эрикарлик меҳнат фойдаланишдан устакларидан роботларни кенг қўланиш меҳнат умумдорлиги соҳасида аҳолини тўбадан ўзгартиради. Бундай қилиш юз мингтаб кишиларга бошқа, бирмунча қўлай шартларда ишлаш, ўз меҳнатидан кўпроқ қаноат ҳосил қилиш имконини беради. Бу эса принципиал жиҳатдан муҳимдир, ўртоқлар. Бу, коммунистик курашнинг асосий вазифаларидан бири — жисмоний меҳнат билан ақлий меҳнат ўртасидаги муҳим тафовутларни бартафоз этиш вазифаси ҳал этилишини талабтиради.

Умуман олганда энг асосий ишлаб чиқарувчи куч — инсон, унинг меҳнат фаолиятидир, албатта. Бу ўринда мен онгли интентимиз, меҳнатга ижодий мубосабатини эмас, шу билан бирга одамлар меҳнатини ва улар меҳнатига ҳақ тўлаш пухта, мохирона ташкил этишини ҳам назарда тутаман.

Шундай қилиб, бу ўринда биз ишлаб чиқариш мубосабатларини тақомиллаштириш масаласига ендашамиз. Ишлаб чиқариш воситаларининг иجتимоий мулкларини ишлаб чиқариш мубосабатларининг асосидир. Маълумки, бизда бу мулкларнинг ички хил формаси: давлат мулки ва колхоз-кооператив мулки бор. Биз мана шу иккала формалдаги мулкни ахлит, умумхалқ мулки қилиб қўлиб юбориш мисли болсини кўриб туришимиз. Бунга колхозларни механик тарзда совхозларга айлантириш йўли билан эришишмайди, албатта. Бошқа йўлар, — масалан, агроноатда интелектуал, колхозларда ва колхоз-совхоз бирлашмаларини ривожлантириш сингари йўлар болрининг таърибаси асоси бўлиб эди, деб ҳисоблашам. Тегаанда ҳам оқилона ҳисаб — ҳар соҳада — металл топасида галланнинг килограмми гача текаш лозим, албатта. Умуман айтиш кераки, бошқа иجتимоий талаббуслар ва оммавий ҳаракатлар каби социалистик мубосабатнинг формалари ҳам абдул-абал белгилаб қўйилган, қотиб қолган қандайдир бир нарсаси эмас. Унинг формалари жамиятнинг моддий ва маънавий етуқлиги даражасига қараб ўзгариб боради. Бинобарин жамияти фойдали, ҳаётбахш талаббусларни ўз вақтида тайаб, қўлайлаштурувчи ва оммалаштириш партиянинг вазифасидир.

Ўртоқлар! XXVI съезде биз иқтисодий сийёсат билан социал сийёсатини ўзини ра-

шунга давллат комитетини шу вазифага ўстириш иш олиб бормоқда. Лекин бу ишнинг тезроқ қилиш керак, вақтин бой бериш мамлакатга қиммат тўшади.

Ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш учун аввало, ишларни комплекс механизациялаш йўли билан кўл меҳнатидан фойдаланиши кескин қисқартириш зарур, албатта. Айниқса, ишлаб чиқаришнинг ҳозир қўл меҳнатидан, оғир жисмоний, нам малакали ва эрикарлик меҳнат фойдаланишдан устакларидан роботларни кенг қўланиш меҳнат умумдорлиги соҳасида аҳолини тўбадан ўзгартиради. Бундай қилиш юз мингтаб кишиларга бошқа, бирмунча қўлай шартларда ишлаш, ўз меҳнатидан кўпроқ қаноат ҳосил қилиш имконини беради. Бу эса принципиал жиҳатдан муҳимдир, ўртоқлар. Бу, коммунистик курашнинг асосий вазифаларидан бири — жисмоний меҳнат билан ақлий меҳнат ўртасидаги муҳим тафовутларни бартафоз этиш вазифаси ҳал этилишини талабтиради.

Умуман олганда энг асосий ишлаб чиқарувчи куч — инсон, унинг меҳнат фаолиятидир, албатта. Бу ўринда мен онгли интентимиз, меҳнатга ижодий мубосабатини эмас, шу билан бирга одамлар меҳнатини ва улар меҳнатига ҳақ тўлаш пухта, мохирона ташкил этишини ҳам назарда тутаман.

Шундай қилиб, бу ўринда биз ишлаб чиқариш мубосабатларини тақомиллаштириш масаласига ендашамиз. Ишлаб чиқариш воситаларининг иجتимоий мулкларини ишлаб чиқариш мубосабатларининг асосидир. Маълумки, бизда бу мулкларнинг ички хил формаси: давлат мулки ва колхоз-кооператив мулки бор. Биз мана шу иккала формалдаги мулкни ахлит, умумхалқ мулки қилиб қўлиб юбориш мисли болсини кўриб туришимиз. Бунга колхозларни механик тарзда совхозларга айлантириш йўли билан эришишмайди, албатта. Бошқа йўлар, — масалан, агроноатда интелектуал, колхозларда ва колхоз-совхоз бирлашмаларини ривожлантириш сингари йўлар болрининг таърибаси асоси бўлиб эди, деб ҳисоблашам. Тегаанда ҳам оқилона ҳисаб — ҳар соҳада — металл топасида галланнинг килограмми гача текаш лозим, албатта. Умуман айтиш кераки, бошқа иجتимоий талаббуслар ва оммавий ҳаракатлар каби социалистик мубосабатнинг формалари ҳам абдул-абал белгилаб қўйилган, қотиб қолган қандайдир бир нарсаси эмас. Унинг формалари жамиятнинг моддий ва маънавий етуқлиги даражасига қараб ўзгариб боради. Бинобарин жамияти фойдали, ҳаётбахш талаббусларни ўз вақтида тайаб, қўлайлаштурувчи ва оммалаштириш партиянинг вазифасидир.

Шундай қилиб, бу ўринда биз ишлаб чиқариш мубосабатларини тақомиллаштириш масаласига ендашамиз. Ишлаб чиқариш воситаларининг иجتимоий мулкларини ишлаб чиқариш мубосабатларининг асосидир. Маълумки, бизда бу мулкларнинг ички хил формаси: давлат мулки ва колхоз-кооператив мулки бор. Биз мана шу иккала формалдаги мулкни ахлит, умумхалқ мулки қилиб қўлиб юбориш мисли болсини кўриб туришимиз. Бунга колхозларни механик тарзда совхозларга айлантириш йўли билан эришишмайди, албатта. Бошқа йўлар, — масалан, агроноатда интелектуал, колхозларда ва колхоз-совхоз бирлашмаларини ривожлантириш сингари йўлар болрининг таърибаси асоси бўлиб эди, деб ҳисоблашам. Тегаанда ҳам оқилона ҳисаб — ҳар соҳада — металл топасида галланнинг килограмми гача текаш лозим, албатта. Умуман айтиш кераки, бошқа иجتимоий талаббуслар ва оммавий ҳаракатлар каби социалистик мубосабатнинг формалари ҳам абдул-абал белгилаб қўйилган, қотиб қолган қандайдир бир нарсаси эмас. Унинг формалари жамиятнинг моддий ва маънавий етуқлиги даражасига қараб ўзгариб боради. Бинобарин жамияти фойдали, ҳаётбахш талаббусларни ўз вақтида тайаб, қўлайлаштурувчи ва оммалаштириш партиянинг вазифасидир.

Ўртоқлар! XXVI съезде биз иқтисодий сийёсат билан социал сийёсатини ўзини ра-

(Давоми иккинчи бетда).

